

§ 41

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle valtuutettu Anna Vuorjoen toivomusponnosta kasvijuomien tarjoamisesta kaikille halukkaille ruokavaliosta riippumatta

HEL 2019-010190 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti panna asian pöydälle.

Käsittely

Pöydällepanoehdotus:

Vesa Korkkula: Pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta päätti yksimielisesti panna asian pöydälle Vesa Korkkulan ehdotuksesta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kari Salovaara, hankintapäällikkö, puhelin: 310 43033
kari.salovaara(a)hel.fi
Sirpa Jalovaara, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 43246
sirpa.jalovaara(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22589
katja.peranen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antaa seuraavan lausunnon Anna Vuorjoen toivomusponnosta kasvijuomien tarjoamisesta kaikille halukkaille ruokavaliosta riippumatta:

Ravintosuositukset

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla varhaiskasvatuksen ja opetuksen sekä oppilaitosten ruokalista- ja ateriasuunnittelua ohjaavat asiakasryhmäkohtaiset ravitsemussuositukset (Suomalaiset ravitsemussuositukset VRN 2014, Syödään ja opitaan yhdessä - kouluruokailusuositus VRN 2017 ja Terveyttä ja iloa ruoasta –varhaiskasvatuksen ruokailusuositus VRN 2018 sekä Hyvinvointia ja yhteisöllisyyttä ruokailusta VRN 2019).

Kansallisissa ravitsemussuosituksissa suositellaan ruokajuomaksi rasvatonta maitoa tai piimää. Nestemäiset maitovalmisteet voi korvata kasviperäisillä kalsiumilla ja D-vitamiinilla täydennetyillä kasvijuomilla kuten soija- ja kaurajuomilla. Sama suositus on myös toisen asteen opiskelijoiden ruokailusuosituksissa.

Varhaiskasvatuksen ja opetuksen ravitsemussuosituksessa suositellaan kuitenkin ainoastaan ruokajuomaksi rasvatonta maitoa ja piimää. Ravitsemussuositukset tehdään sen hetkien tutkimustiedon pohjalta ja ne arvioidaan kohderyhmille sopiviksi. Nyt tutkimustietoa kasvijuomien ravitsemuksellisista vaikutuksista ei vielä ole kattavasti saatavilla.

Maitoa korvaavissa kasvijuomissa ravintosisältö ei vastaa täysin maitotuotteita. Kriittisiä ravintoaineita ovat erityisesti proteiinit ja sen laatu sekä määrä, jodi, B2-vitamiini, B12-vitamiini, D-vitamiini ja kalsium. Maito on mm. hyvä proteiinin ja D-vitamiinin lähde. Maito sisältää proteiinia 3,5 g/dl, soijajuoma noin 3 g/dl ja vastaavasti kaurajuoma 1. Jos maito korvataan kasvijuomalla, tulee käyttää vitamiineilla ja kivennäisaineilla täydennettyjä kasvijuomia.

Lisäksi kasvijuomien ilmastovaikutusten vertaileminen on haastavaa, koska mm. kaurapohjaisia tuotteita on toistaiseksi tutkittu tieteellisesti vielä vähän eikä vertailua ilmastovaikutuksista ole saatavilla.

Kustannusvaikutus

Kasvijuomien hinnat vaihtelevat ja hinta on korkeimmillaan kolminkertainen maitoon verrattuna. Kasvijuomista ei saa myöskään EU-maitotukea. Nykyinen hintataso rasvattomassa maidossa on seuraava:

- Koulut ja oppilaitokset 0,64 euroa/litra (EU-maitotuki 0,16 euroa) eli 0,48 euroa/litra ja 0,10 euroa/lasi (2 dl).
- Päiväkodit 0,89 euroa/litra (EU-maitotuki 0,34 euroa/litra) eli 0,55 euroa/litra ja 0,11 euroa/ lasi (2 dl).

Oletuksella, että tarjottavasta kasvijuomasta 50 % olisi kaurajuomaa ja 50 % soijajuomaa, olisi kustannustason nousu varhaiskasvatustyksissä 0,26 euroa/annos ja kouluissa ja oppilaitoksissa 0,08 euroa/annos. Jälkimmäisessä kasvijuoman raaka-aine on pääosin ulkomaista. Oheisessa taulukossa on esitetty kustannusarvio kasvijuomien lisäämisestä kaikille halukkaille.

	lapset	toimintapäivät/ vuosi	ateriat/ päivä	lisäkustannus €/ ateria	arvioitu % kasvijuomille	kustannuslisä vuodelle 2021
Varhaiskasvatus	27 066	4 763 616	3	0,26	10,0 %	371 562
Peruskoulut	46 291	8 355 526	1	0,08	12,5 %	83 555
Lukiot	9 210	1 399 920	1	0,08	20,0 %	22 399
Ammatillinen koulutus	10 500	997 500	1	0,08	20,0 %	15 960
					yhteensä	493 476

Kasvijuomien nykytilanne

Kasvijuomat täydentävät nyt päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten veگانista ja maitoallergista ruokavaliota noudattavien ateriakokonaisuutta.

Stadin ammatti- ja aikuisopiston Prinsessantien toimipisteessä on loka-kuusta 2019 lähtien ollut mahdollisuus valita kasvijuomat lounaan ruokajuomaksi. Vastaava muutos on tulossa Abraham Wetterin tien toimipisteelle elokuussa 2020.

Kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla on käynnistymässä Omastadi-hankkeen (osallistuva budjetointi) kautta pilotti, jossa määrättyissä päiväkodeissa ja kouluissa mahdollistetaan kasvijuomien korvaaminen halukkaille. Pilottiin on budjetoitu 100 000 euroa ja käytännön toteutus käynnistyy elokuussa 2020. Pilotin kautta toimialalle kertyy tietoa kasvijuomien kiinnostavuudesta ja menekistä varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa. Tieto on tärkeää kasvijuomien menekin, hävikin ja kustannusten arvioimisessa.

Johtopäätökset

Ravitsemussuositukset ohjaavat varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ruokatarjonnan suunnittelua. Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen ravintosuositukset eivät tällä hetkellä ota kantaa kasvijuomien tarjoamiseen aterioiden ruokajuomana. Kasvijuomien vaikutuksesta pienten lasten ravitsemukseen toivotaan tutkimukseen perustuvaa lisätietoa ennen muutoksen jalkauttamista.

Kasvijuomien tarjonnan lisääminen toisen asteen oppilaitoksiin vapaasti otettavaksi juomavaihtoehdoksi on kustannuskysymys. Kustannusten arvioimista hankaloittaa se, ettei tietoa menekistä ja hävikistä ole saatavilla. Lisäksi kasvatuksen ja koulutuksen toimialan talousarviossa ei ole huomioitu lisämäärärahaa, joka mahdollistaisi kasvijuomien tarjonnan laajentamisen kaikille halukkaille.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt 31.3.2020 mennessä kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausuntoa valtuutettu Anna Vuorjoen toivomusponteen. Toivomusponnen mukaan kaupunginvaltuusto edellyttää selvittämään

03.03.2020

Asia/10

mahdollisuutta, että kasvijuomia on tarjolla maidon rinnalla kaikille halleille ruokavaliosta riippumatta.

Toivomusponnosta on pyydetty lausuntoa myös sosiaali- ja terveyslautakunnalta ja palvelukeskusliikelaitoksen johtokunnalta.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Kari Salovaara, hankintapäällikkö, puhelin: 310 43033
kari.salovaara(a)hel.fi
Sirpa Jalovaara, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 43246
sirpa.jalovaara(a)hel.fi
Katja Peränen, ruokapalveluasiantuntija, puhelin: 310 22589
katja.peranen(a)hel.fi

Oheismateriaali

1 Vuorjoki Anna, toivomusponsi 1, Kvsto 25.9.2019 asia 11

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano